

[Transcript] Dagens Eko / Ryska pilotens hemliga flykt från Putins armé

Fredrik, hur nöjda tror du man är i Ukraina nu över att en rysk helikopterpilot plötsligt bytt sida i kriget?

Med tanke på att det både är en ung, vältalig stridspilot och en avancerad militär helikopter som nu har hamnat på den ukrainska sidan så är de väldigt nöjda.

Det här är dagens eko med Robin Olin. Idag ryska pilotens hemliga flykt från Putins är med.

Den 23 augusti i år kommer en rysk militärhelikopter flygande in över Schackiv regionen i Östra Klångna.

Den är av modellen MI-8, kamoufleringsfärgad.

Men den går inte till attack mot några mål. I stället flyger helikoptern lågt över trädkronorna och landar på ett flygfält.

Allt detta enligt en video som nu visas på ukrainsk TV. Där syns hur den ryske piloten Kledi Uniform möts av ukrainska militärer som springer fram i det höga gräset.

Det hela beskrivs som en lyckad ukrainsk specialoperation.

Och piloten som heter Maxim Kosminov berättar i TV-inslaget att han har fått hjälp av den ukrainska underrättelsetjänsten och planerar sin flykt från den ryska armén.

Gäste Fredrik Vadström, Lycklanskännare här på Sveriges Radio.

Och ja Fredrik, om vi börjar med den här piloten, vad vet du om honom, vad med han?

Maxim Kosminov är 27 år. Han verkar hålla på från tidig ålder med att flyga eller försöka lära sig flyga.

Han är barnbarn till en dekorerad rysk pilot och har haft tillgång till familjens eget flygplan i ungdomsåren.

Så det här har gått i arv helt enkelt?

Ja och han är från alla längst bort i öster i Ryssland, från det som kallas primorske kraj, alltså stilla havsregionen.

Vilket vill säga någonting om hur Ryssland använder alla sina resurser till den storskaliga invasionen i Ukraina.

Så det låter ju som en person som liksom är djupt rotad i den ryska militärhistorien och då den ryska militären?

Han verkar inte ha haft några andra tankar än att bara känna sitt land och bli den bästa pilot man kan tänka sig.

Vad är det som händer sen då?

Under sina flygningar som enligt Kosminov handlar om att leverera materiel till andra flygplan, reservdelar.

Han säger ju inte ha varit inblandad i strider så ser han väldigt mycket av det som händer i de åkuperade delarna av Ukraina och under den ryska invasionen.

Och bestämmer sig för att det här kan jag inte vara delaktig. Så han lyckas kontakta den ukrainska säkerhetstjänsten.

Now Ukraine claims that more than three and a half thousand Russian soldiers and their families have used a surrender hotline since it was set up in September.

The I want to live schemes being used by Kiev to try to undermine Russian morale.

Ukrainerna har varit väldigt tidiga med att etablera slags heta linjer.

Alla, det är alltså ett telefonnummer man kan ringa som rysksoldater.

Ja, det finns en till och med ett namn på kampanjen Shachoshit Jag vill leva.

Och den riktar sig då till ryska soldater med budskapet.

Blir inte kanonmat åt ryska politiska intressen.

Ta hand om ditt eget liv. Vi vill inte ha det här kriget. Ni kan också avstå. Vi kan hjälpa er.

Det har ju förekommit fall där Ukrainerna har lagt ut sådana här samtal mycket i informations syfte eller propagandas syfte

där soldater frågar helt enkelt Vad ska jag göra? Vad kan jag förvänta mig? Vad riskerar jag?

Kommer jag att bli fången eller bli affrin? Hur ska jag agera i stunden så att jag inte blir skjuten?

Men de flesta handlar om att komma upp ur skyttegravarna, ta sig till en plats, lämna ifrån sitt vapen.

Den ukrainska säkerhetstjänsten har kanske inte varit med om att någon är beredd att överlämna sig och en avancerad, jättedyr stridshelikopter.

Och den här historien om Maxim Kosminov. Vad vet du om hur han gör?

Den ukrainska säkerhetstjänsten gör någonting extra med den här operationen.

De ger den ett namn och det här ska vara så långt tillbaka som ett halvår sedan.

De kallar den för Silitsa som är ukrainska och också ryska för mes, alltså som fågel.

Ja, inte tent.

Ett kodnamn för hela operationen och ett av kraven från Kosminov är att hans familj ska skyddas, vilket är en jätteoperation.

Att ukrainska säkerhetstjänsten ska plocka ut en familj ur Ryssland.

Men lyckas de med det då?

Det är det som sägs att de har gjort. Inga detaljer har kommit fram om hur det skulle ha gått till.

Men det ska ha genomförts en sådan operation innan man går in i nästa steg. Det vill säga att Kosminov själv ska genomföra sitt avhopp.

Alltså, det här har ju alla ingredienser av att bli en spännande actionfilm.

Men hur går det till i verkligheten, det här nästa steget?

Maxim Kosminov har fått uppgifter om hur han ska genomföra en flygning och garantier från ukrainska militära säkerhetstjänsten.

Att de kommer att skapa en korridor åt honom. Så att helikoptern inte skyddas ner när den flyger in i Ukraina.

Och när han då ger sig iväg så är det bara han i den här helikoptern som vet vad som är på gång.

De är ganska avancerade de här helikopterna. Han flyger in inte ensam, utan han har två besättningsmän med sig som är helt ovetande om vad som ska hända.

Då lyfter de från Ryssland och flyger mot ett mål där han ska genomföra en av de här leveranserna.

Men i ett visst läge så viker han av och flyger in över Ukrainas territorium.

Och mot en plats som han har fått angiven i Kharkivregionen som ligger på gränsen till Ryssland.

Och det finns alltså två till besättningsmän som inte är med på det här av och uppe om bord.

Och Maxim Kosminov har själv berättat att de blir väldigt chockade och upprörda och var inte alls med på det här.

Så han fick ägna mycket tid åt att försöka förklara och övertyga om att det här var rätt sak att göra medan de flyger mot den här byn i Kharkivregionen.

Då landar han helikoptern och den omringas av ukrainsk militär som helt enkelt plockar ut de som är i helikoptern.

Och där är uppgifterna rätt diffusa och lite allmänna.

Men det som har kommit fram med är att han blir de händer tagen av militären och de två besättningsmedlemmarna som har ovetan om operationen.

Enligt uppgift försöker de fly mot ryska gränsen bort från den här platsen och ska ha blivit skjutna i

den här operationen.

De blev inte övertalade helt enkelt?

Det är så det berättas.

Och det här är ju då, om jag förstår rätt, en berättelse som vi får till oss från Ukraina och den ukrainska sidan.

Hur mycket kan du vara säker på vad som stämmer här och inte?

Detaljerna är fortfarande mycket som återstår reda ut.

Men det första som hände när det här hade genomförts var att ryska militärblågare började skriva om att den helikoptern från Ryssland hade landat i Ukraina.

Och sedan kom den ukrainska versionen och detaljerna och berättelsen om den här specialoperationen att helt enkelt vinna över en pilot.

Så det gjorde att vi i alla fall kunde veta att det fanns en helikopter, verkade vara väldigt troligt.

Och piloten själv då? Vad säger han?

Han dök ju först upp i en arrangerad film där han var inklippt i en slags berättelse om vad som hade hänt.

Och där är ju väldigt svårt att veta vad som har lagt sig hans mun och in.

Men sen efter det så har han ju dykt upp först på en presskonferens där han pratar till synes i alla fall väldigt öppet och ledigt om sig själv och sitt beslut och vad han har varit med om.

Och sen ytterligare efter det så har han varit tillgänglig för ukrainska journalister och bland annat gjort en lång intervju på stan i kvällstid i Kiev där han går runt på huvudgatan Kreschatyk och sitter på Majdan och berättar ledigt och avspenat om allt om sitt liv och hur man är och vad han har gjort och inte gjort.

Så det börjar komma mer och mer uppgifter och han verkar vara väldigt tillgänglig och fri i sitt förhållningssätt till medier och rapporter.

Han säger att när han tog kontakt med den ukrainska säkerhetstjänsten att han fick garantier redan då om att de skulle se till att han skulle vara säker, att han skulle få nya dokument, ett nytt liv och även ekonomisk ersättning.

Han säger också att det som händer just nu med det här kriget, att det är ett folkmord på det ukrainska folket.

Han säger också att det är ett folkmord på ryska folket från den ryska statens sidan som har startat här kriget.

Men du, Fredrik, du sa ju, det är ju inte bara den här piloten som har lämnat över sig utan han hade ju med sig en stor helikopter. Vad händer med den?

Ja, den har han lämnat över till ukrainska armén eller till underhållstjänsten vid förläggningen i armén.

Och de är väldigt öppna med att det här är en jättesak för dem. Den här typen av helikopter, av den här storleken, i det här skicket, utrustad på det här sättet, det har inte vi.

Det här är något helt unikt för oss.

Så den ska de använda nu fast åt andra hållet?

Ja, nu är det en del av den ukrainska flygvatten, helt enkelt.

Men i Ryssland låter berättelsen om avhoppet helt annorlunda.

Den första som släpper nyheten är militärbloggaren som kallar sig Fighter Bomber.

Först påstår han att en helikopter har passerat gränsen flugit in i Ukraina och landat, insett sitt misstag och då försökt fly,

men att helikoptern blivit beskuten och tvingats ned och att piloten nu hålls fången av den ukrainska säkerhetstjänsten.

Men när Ukraina sen börjar ge sin version av händelsen så ändras de ryska vloggarnas berättelse. Nu hävdar de istället att piloten kan ha lurats av ukrainska störr signaler som lockat honom att åka felväg.

Ja Fredrik, hur ska man förstå de här olika blogguppgifterna från Ryssland?

Det här var ju väldigt svårt att helt enkelt hitta en historia och det kanske är också intressant att se att det är just militärbloggarna i appen Telegram som överhuvudtagligt skriver om det.

Övrigt är det ju extremt tyst i Ryssland om att en MI-8-strittselikopter med besättning har försvunnit till Ukraina och att det kan vara en av deras egna som till och med har genomfört den här flygningen.

Så några officiella ryska reaktioner har inte kommit?

Inte vad jag kan ha sett.

Men du Fredrik, om vi lyfter blicken lite här och hur viktigt är det här avhoppet för propagandakriget som ju pågår samtidigt mellan Ukraina och Ryssland?

Det är ju en enorm vinst och det hänger ju inte bara ihop med att det här är en ung skicklig stridspilot som har gått över till den ukrainska sidan.

Det hjälper ju också väldigt mycket att han verkar vara så verbal och kunna uttrycka vad han tänker och vad han känner.

Analysera situationen och prata om kriget på ett väldigt kritiskt vis, om man ser det från ett ryskt perspektiv, där det här ryska invasionen framstår som helt absurd.

Det är en annan intressant sak som man har sagt när han vänt sig till ryssarna med sitt budskap.

Ni måste komma ihåg, säger han till sina landsmen.

Det är väldigt mycket ni inte vet och mycket som ni inte har sett hur andra människor lever.

Och där finns det ju ett underliggande budskap att människor i Ryssland förstår inte hur Ukraina är, hur människor är och hur människor där lever sina liv.

Hur mycket kan det skada Ryssland då, att det sitter en helikopterpilot och säger sådana saker, att det här kriget är orättfärdigt och det är ett folkmodus och så?

Jag tror att ryska myndigheter kommer göra allt för att den här berättelsen inte kommer att spridas, i alla fall inte med de detaljerna, att hans röst inte kommer att höra.

Så att de får möjlighet att höra den här ganska vanlig, men välformulerade, unga killen som säger saker som går tvärt emot det som presidenten, militärledningen och landets statsägna medier har sagt i åratal.

Och det du berättade om, att det här faktiskt är en större kampanj i Ukraina, att försöka få ryska soldater och ringa in och överlämna sig för att inte bli kanonmat.

Hur viktigt är ett sånt här avhopp för det?

Det kan ju vara väldigt avgörande. Det kan ju vara en möjlighet att nå ännu fler, att kanske få tveksamma ryska soldater som aldrig har tänkt sig att de ska delta i ett krig som har blivit mobiliserade mot sin vilja.

Att det skulle kunna tippa över, om man redan går med en tvekan och funderar hur ska jag komma ur det här, vad ska jag göra? Så kan ju ett sånt här exempel bli en inspiration eller en knuff i den riktningen.

Vad händer med honom själv nu då, den här helikopterpiloten i Ukraina? Vet du det?

Det låter på honom själv som att han tycker att han har fått en ganska bra position. Han säger att

han har blivit av med några saker. Han har förlorat två lägenheter som han lämnade i, längst bort i östra Ryssland i Stila Havsområdet. Det här flygplanet som tillhör familjen har han förlorat att kunna flyga, vilket han beskriver som en förlust.

Men att han ändå har fått enorma möjligheter att bygga upp sitt liv igen och en anledning till det är ju att den här helikoptern är ju värd tio tal miljoner kronor.

Och får han del av det på något sätt då? Han får genom en ny lag som Celenski, den ukrainska presidenten skrev under i april förra året, så får han i det här fallet uppgäst att han får 5 miljoner kronor drygt för att ha levererat den här väldigt välskötta, stridsdugliga avancerade helikoptern till ukrainska flygvatnet. Och det är bara en bråkdel av vad den egentligen är värd.

Men han är miljonär här i Ukraina nu då? Ja, och han pratar om att det finns stora möjligheter att gå vidare i livet och bygga sig en ny tillvaro och kanske skaffa sig ett nytt jobb.

Men samtidigt Fredrik, vi vet ju att personer som sett som förädlare i Ryssland ibland inte levt så länge, lever han farligt tror du?

Han lever extremt farligt och den ukrainska säkerhetstjänsten har honom nu som nummer ett på listan över personer som behöver skyddas efter då, president och regering och de högsta uppsatta ledarna inom militären.

Maxim Kosminov har nog så stort beskydd som man kan tänkas ha i Ukraina just nu.

Tack så mycket Fredrik. Och det var allt från dagens ECO. Vi hörs igen imorgon.